Autor Guste Santini
Petak, 23 Travanj 2004 21:04

U zadnje vrijeme svjedoci smo «oživlajvanja» cijena benzina. Kad se mjenjaju cijene enrgenata ekonomisti «pušu i na hladno».

Zašto je to tako?

Privredna struktura u većoj ili manjoj mjeri ovisi o utrošku energije. Poveća li se cijena nekog od energetskog izvora svih ostali energenti imaju potrebu da slijede svoga lidera. To je pravilo. Posebno valja imati u vidu da privatizacija energetskih sustava redovito završava u povećanju cijena. Taj slučaj imamo danas u INI usprkos prošlogodišnjem znatnom smanjenju cijene dolara na svjetskom tržištu odnosno u Hrvatskoj. Naime, kao što znamo u vrijeme deprecijacije dolara nije dolazilo do smanjenja cijena enrgenata. Međutim, čim se je dolar malo oporavio promjena cijena je nastupila. Za očekivati je da će najavljena privatizacija HEP također rezultirati značajnim povećanjem cijena. Danas, kao što znamo, cijena električne energije je značajno ispod europskih cijena.

Kako je učešće u kalkulaciji cijene mnogih proizvoda učešće energije značajno (što pokazuju input-output tablice) to je za očekivati pokretanje svih cijena što nazivamo inflacija.

Inflacija nije nikada napustila Hrvatsku. Psihološki dio inflacije je lako savladiv kao što se lagano i pokreće. Ona troškovna i strukturna inflaicja su sasvim druga priča.

Da je realna infalcija prisutna u Hrvatskoj govore mnogobrojni stečajevi i završni računi privrednih subjekata. Da je realna infalcija prisutna vidi se po nemogućnosti da država troši upravo toliko koliki su joj prihodi. Prodaja obiteljskog srebra kao i zaduživanje u inozemstvu pokazuju da hrvatska država ne funkcionira u uvjetima tzv. tvrdog budžetskog ograničenja.

Sektor stanovništva je dužan poslovnim bankama gotovo 50 milijardi kuna što također pokazuje nemogućnost funkcioniranja u tzv. tvrdom budžetskom ograničenju. Najavljeno mjenjanje obračuna kamata cijelu priču će samo komplicirati. Naime, nije moguće ukinuti filozofiju financijske matematike ukolilko želimo biti dio svijeta i razviti nacioinalno financijsko tržište.

Upravo deficiti (čitaj: negativna štednja) snažan su dokaz da u Hrvatskoj postoji realna tj. strukturna i troškovna inflacija. Pri tome se mora reći da su nepodmirena potraživanja «nelegalno» kreiran novac i dio su realne inflacije.

Kako je intervalutarni tečaj zapravo odnos produktivnosti rada to je jasno da manje učinkovita zemlja mora deprecirati svoju valutu najmanje za dio manje stope rasta produktivnosti rada. Time se vraćamo pravom pitanju. Pad proizvodnje ili nedovoljni rast iste znači da održanje tečaja znači umjetno održanje cijena jer se gomilaju gubici, deficiti a time i inozemni odnosno tuzemni dug. Sve su to porpratne pojave inflacije.

Stoga ne čudi izjava gospodina Dragičevića da se cijene benzina neće više povećavati. Izjava ima psihološke učinke jer svaka inflacija započinje nepovjerenjem. U kojoj će mjeri ova izjava služiti navedenoj svrsi ostaje da se vidi.